

Laure Margerandová

5 vůní našeho příběhu

Vzpomínky
ukryté
v parfému
a jejich
záračná moc

metafora

**Výjimečný román o vůních,
jež mají moc vyprávět skryté
příběhy a hojit hluboké rány**

Charlotta coby nadaná literární koučka spolupracovala s řadou úspěšných spisovatelů a vydala i několik vlastních knížek.

Až do jednoho osudného rána žila šťastně se svým milovaným mužem a synkem Nathanem. Po nečekané tragédii je ale všechno jinak. Charlottě se zhroutil celý svět. Navíc trpí ztrátou čichu.

Když Charlottu osloví spisovatel Pierre-Emmanuel, do spolupráce se jí nechce, ale nakonec souhlasí. Věhlasný spisovatel od ní potřebuje pomoc s novým projektem: románem, kterým chce získat zpět svou milovanou ženu. Háček je v tom, že originální součástí knihy mají být záložky s vůněmi, které se vážou ke konkrétním chvílím.

Charlotta se tak zprvu proti své vůli pouští do dobrodružství se ztraceným světem vůní. Může to být cesta k vyrovnání se s minulostí? Dokážou vůně probudit lásku a nový život?

Laure Margerandová

PĚT VŮNÍ NAŠEHO PŘÍBĚHU

Laure Margerandová

PĚT VŮNÍ
NAŠEHO
PŘÍBĚHU

Přeložila Hana Davidová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Les Cinq parfums de notre histoire

© 2020, Les Éditions J'ai Lu

Published by Éditions J'ai Lu, Société Anonyme, Paris

Translation © Hana Davidová, 2021

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-591-3 (ePub)

ISBN 978-80-7625-590-6 (pdf)

ISBN 978-80-7625-194-6 (print)

*Mé matce,
mému prvnímu čichovému vjemu.*

anosmie, ž. (med.):
úplná nebo částečná ztráta čichu

ageuzie, ž. (med.):
úplná nebo částečná ztráta chuti

*Parfém je můj jazyk,
vůně můj slovník.
Dotýkám se jimi pocitu, místa,
chvilky, krajiny, hudby.
Oživuji okamžiky
a vzdálená místa ukrytá v naší paměti,
nabízím cestu časem.
Vůně dávají barvu mému životu
a jítří mé smysly.
Je tu, ta bláznivá radost z moci vůní...*

IRÈNE FARMACHIDIOVÁ, parfumérka

*Jednoho krásného dne snad budeš chtít
Se mnou znovu objevit
Ztracené ráje*

CHRISTOPHE, *Ztracené ráje*
(text JEAN-MICHEL JARRE)

Charlotta se zhluboka nadechne. Čeká na odpověď. Snaží se vyhnout příliš pronikavému pohledu své terapeutky.

„Už se nemusíte po ničem pídít, paní Villardová, příčinu přece znáte. Přestaňte běhat po doktorech, podstupovat vyšetření nebo se mračit. Už to trvá moc dlouho. Dobře víte, z čeho ten problém pramení... Proč se radši nepokusit s tím žít?“

„Chtěla jste snad říct *bez toho* žít, ne?“

„Já mluvím o psychické odolnosti. Myslím, že pro vás bude lepší, když to prostě přijmete. Příčina je nesnesitelná, tomu samozřejmě rozumím, proto tu také společně pracujeme. Ve výsledku se ale musíme pohybovat v rámci přijatelného. Věřím, že vám vyhovuje stále se na to zaměřovat, tak se ale nikam neposunete. Musíte se vážně vrátit ke své práci a co nejdřív být zase činorodá! To je jediné řešení. Což ostatně sama velice dobře víte...“

„A vy víte, co to je, nikde nic necítit? Doma nic necítím. Necítím kafe, necítím savo, necítím mýdlo, necí-

tím zapálenou sirku nebo benzin, když ho liju do nádrže! Už pět let všude jen to zatracený nic!“

„To vím, chápu, ale...“

„Ale kdepak, nechápete! To nemůže chápat nikdo. Ani vlastní moč necítím, to jsem vám už říkala?“

Charlotta položí hlavu do dlaní a rozpláče se. Zhluboka se nadechne suchého vzduchu a pokračuje:

„Mám dojem, že bych byla radši, kdyby mi amputovali nějakou končetinu. To by bylo aspoň na očích. Já jsem postižená vadou, která není vidět... tedy pardon, cítit.“

Cynicky se zasměje, oběma rukama si setře slzy z tváře a zaboří se hlouběji do křesla. Natáhne nosem vzduch. Zavře oči. Pohrouží se do myšlenek.

Vybaví si sebe samu před pár hodinami, kdy ležela natažená na lehátku mohutného přístroje a rampa ji zvolna sunula do tunelu, který ji pomalu vdechoval jako nějaká obří našpulená pusa popotahující z cigarety.

Vybaví si operátora křičícího přes sklo: „Pozor, nesmíte se hýbat.“ Hýbat? Tak to by tedy opravdu šlo těžko... Pak se rozezněly zvuky a bušily přímo do mozku. Bylo to dlouhé, předlouhé, bolestné, příšerné, drásla-
lo jí to nervy. Sice jí o tom pěkně vykládali, než stiskli ovladač: vlny, radiofrekvence, zvuky vyvolané návratem protonů do původního postavení...

„Ne, proboha slitujte se! Jen žádné vysvětlování,“ řekla, „tohle je už moje třetí magnetická rezonance, nikdy jsem z toho nic nepochopila. Tak mi tedy napor-cujte hlavu, jak je libo, ať už je po všem. Ale předtím

mi, prosím vás, dejte sluchátka, přála bych si do uší trochu Ludovica Einaudiho, měli byste *Nuvole bianche*?“

„Ne, to bohužel nejde, navíc tu čekají další pacienti... Už musíme jít!“ odsekl našťavaně chlapík v bílém plášti.

Charlotta trpěla. Vteřinová ručička, potvora, se při každém kroku vlekla, dál a dál kroužila ciferníkem zpomaleně, jako porouchaná. Do toho neustále útočila sbíječka a drtila jí mozek. A nebralo to konce...

Co přišlo pak, bylo ještě horší: doktorův tradiční verdikt. Už to znala. Nikde žádná anomálie. Čichový ani trojklaný nerv nejsou přerušeny. Ne, opravdu je všechno naprosto v pořádku.

„Podívejte, když se v těchto místech vyskytne nějaká odchylka, polypy nebo nádor, i docela malý, jasně vidíme, že je nerv zasažený. Ale ve vašem případě je všechno naprosto nedotčené, to vás můžu ujistit. Neprodělala jste ani žádný závažný úraz, který by mohl poškodit nebo vychýlit čichový bulbus, který se nachází právě tady. Podívejte, je tam. Inzulární kortex... taky v pořádku. Vaše anosmie není morfologického ani fyziologického původu. Dutiny jsou také zcela uvolněné. Tady v tom místě se někdy tvoří spoje.“

Špičkou pera namířenou na digitální zobrazení řezů na širokém monitoru doktor ukázal přiblížené chrupavky, které se mohou spojit, což vyvolává pocit jako při rýmě. Ano, v takovém případě lze eventuálně zasáhnout.

„Ovšem tady, jak vidíte, nám všechno proudí normálně. Vysvětlím vám to: v tomhle místě, v oblasti čichového dvorce na konci nosní dutiny, se nacházejí všechny

smyslové neurony, které kódují pachy. Tady při styku s těkavými molekulami dochází k jejich detekci.“

Charlotta ho zklamaně přerušila.

„Tohle všechno už vím!“

Tak tedy co? Vůně přece nezmizí jen tak?

„Zuby moudrosti máte dost vysoko, krom toho ale opravdu nevidím nic...“

„Děkuju, tohle už mi taky řekli.“

„Paní Villardová, tady prozatím přestaneme. Mám dojem, že je to tak lepší, nemyslíte?“

Psychoterapeutka drsně vytrhne Charlottu z myšlenek.

„Vy už mě nemůžete snést, vidíte? Takže kolik jsem dlužna? Dneska jsme pěkně pokročily, ne?“

„No jestli to vyvolalo takovou poznámku, pak se mi zdá, že ten pokrok moc velký není. Spíš žádný. Vám se ostatně pokrok ani dělat nechce. Byla byste raději, kdybychom terapii ukončily?“

„Pardon, vy se mě ptáte, co já bych ráda?“

„Jistě. To přece vy sama musíte cítit... tedy... promiňte, chtěla jsem říct poznat.“

„Povedené přerěknutí! Použila jste dneska ráno vonavku?“

„No... mám dojem, už ani nevím... Myslím, že ano.“

„A co za toaletní vodu to vlastně máte? Žádná extra kvalita to rozhodně nebude, protože ji ani trochu necítím!“

Tentokrát už Charlotta křičí. Vztekle popadne kabelku, vytáhne z peněženky čtyři bankovky, tři modré

PĚT VŮNÍ NAŠEHO PŘÍBĚHU

a jednu červenou, a hodí je na stůl. Pak se vydá ke dveřím ordinace a ještě naposledy se otočí.

„Víte, já už vás nemůžu ani cítit!“

Celá bez sebe práskne dveřmi.

Když Charlotta, ještě notně rozčilená, vyjde z budovy, spatří pozvolna drkotající čisticí vůz, který jako každý čtvrtek poklízí ulici po dopoledním trhu. Kouká na shnilé ovoce a kusy zeleniny polapené rotujícími kartáči pod přední maskou, dívá se na vodu paprskovitě rozstříkávanou po zaneseném chodníku. Na rozložené bedýnky, zvadlé kytky a všechen ten rostlinný odpad, který mladík postupující před vozem nahání vodní tryskou přímo do cesty toho pojízdného vysavače.

Dokořán otevřenými dvířky chladírenské dodávky řeznictví Lagrange jsou vidět velká zvířecí těla. Prodavač plní chladicí box neprodanými kusy, na zástěře obepínající jeho padesátnický pupek jsou světu na odiv vystaveny stopy usmolených rukou, které si snad stokrát otřel, když je zbavoval mazlavých zbytků hovězí a telecí krve, prejtu i vnitřností na vyhození a pak do voskovaného papíru balil, co si zákazníci nakoupili. O kousek dál z hromady ledu, kterou tu nakupil prodavač ryb a která už taje, stéká z kovového pultu na asfalt zčernalá šťáva, výluh z šupin, škeblí, bodlin mořských ježků, lepkavých korálově zbarvených vláken a spousty dalšího odpadu z mořských tvorů...

Jak je možné, že tahle změť, ten nepořádek, ten obraz agonie není vůbec cítit? Charlotta si ale dob-

ře pamatuje, že když tudy po skončení trhů chodívala, zejména v létě, všechny pachy na ni silně působily a z toho zvláštního vlhkého oděru jí bývalo až nevolno. A teď nic! Měla by být ráda. Dřív, když se tudy v neděli dopoledne procházeli ruku v ruce s Julianem, bývalým manželem, jen kroutila hlavou, bořila nos do jeho límce a říkala: „Ještě že jsi tady, krásně voníš, já ten smrad po trzích nesnáším!“ On se smál, přitiskl ji k sobě, dal jí pusku na skrání a pohladil ji po nose slovy: „Tak malý frňáček, a co toho cítíš!“ Ona svého muže pohladila po vousech, s povzdechem se usmála a co nejrychleji zase přitiskla nos k jeho mužnému ohryzku.

Charlotta přidá do kroku, aby už byla za rohem a mohla se co nejrychleji vydat dlážděnou uličkou vedoucí až ke dveřím jejího domu. Než došla ke křižovatce, minula pizzerii, tou dobou plnou lidí. Hosté na terase porcovali krájecími kolečky obrovské pizzy rozložené na kruhových podnosech z masivního dřeva. Velkým, doširoka otevřeným oknem zahlédla z chodníku plameny v útrobach tradiční pece a kuchtíka, který s ohromující obratností sázel pomocí dlouhé, ploché lopaty své kouřící výtvary na pult. Podívaná by tu byla. Ale vůně ne!

Po příchodu domů Charlotta nechá klíče, poštu, kterou ani neotevře, a kabelku na úzkém odkládacím stole u dveří. Jde dál tmavou chodbou, staré parkety jí vržou pod nohama. Za chůze si zouvá boty a nechává je

za sebou povalovat. Projde kolem zapovězených dveří po pravé straně a vejde do hlavní místnosti.

Přes pokojová okna zatáhne závěsy a v šeru, do kterého se právě dobrovolně ponořila, se celá svlékne. Každý kousek oblečení složí a komínek položí na křeslo. Nahá se natáhne na pohovku. Je to vždycky stejný rituál, stejný průběh. Zvedne ruku a přitiskne nos k pravému podpaží. To přece musí být silně cítit, takové podpaží! Nic. Protře ruku druhým podpažím, tady snad bude mít větší štěstí, je přece levačka. Tahle paže je o dost aktivnější, ne? Nic. Začne si vztekle, až do krve škrábat břicho, pořád na stejném místě, blízko pupíku. Strhne ještě nezhojené strupy z předešlého dne, pak nehty odírá už tak nebohou kůži v očekávání železité vůně. Vybavuje si, že krev je silně cítit. Všechny ty buňky smíchané do vazké kapaliny, vše organické, železité, humus plný živin. Hemoglobinem zhnědlé prsty přiblíží k nosu. Nic!

Prstem se dotkne pohlaví. Pohlaví, které jí už dlouho k ničemu neslouží. Odvykla něžností. Její muž, zdrcený a bez života, zmizel pár měsíců po tragédii a ponechal ji samotnou jejímu žalu, nočním můrám, přízrakům i její anosmii. Pokoušeli se přežít společně, ale... láska se při tom zemětřesení udusila pod vlastními sutinami. Jako hustý těžký pléd padající svou vahou se zprudka propadla do zející jámy, kam nelze dosáhnout. Pak se uprázdněného místa zmocnilo neštěstí. Jeden ani druhý už nevěřil, že by bylo možné žít dál v páru. Určitě existovala nějaká řešení, pomoc, lidé, se

kterými se mohli scházet a podělit o svou zkušenost. Radili jim to i Vincent s Axelle, jejich přátelé. Ale co ti o tom mohli vědět, ti svoje dítě pořád měli. Ne, ani jeden neuměl tomu druhému dodat sílu. Nedokázal přijmout, že ten druhý je stejně nešťastný, nedokázal mu to nezazlívat.

Celých těch pět let nezatoužila po extázi, po tom, dopřát si rozkoš s někým nebo sama. Smyslové opojení? Ne, díky! Udělat si dobře? To už si nezaslouží... A stejně ani nemá chuť. Svého klína se dotýká jen proto, že v něm hledá pach. Ale pořád nic! Teď už je celá rozčílená, zmítá sebou sem a tam. Zataťými pěstmi se ze všech stran bije do hlavy zabořené v zeleném sametovém polštáři, který tlumí její sténání.

2

Charlotta se zase dala do hledání na internetu, zabralo jí to valnou část noci. Anosmie, ageuzie, čich, receptory, trojklaný nerv, čichový bulbus... ani jeden z těch pojmů pro ni není tajemstvím. Třebaže není žádný vědec, vše ohledně orgánů týkajících se pozbytého smyslu a jeho role i mechanismů už dokonale ovládá. A když se probírá novou webovou stránkou, nachází jen informace, které už zná nazpaměť. Je si ale jistá, že se ještě může něco dozvědět, urputně hledá nějaký další prvek, něco, co možná opomněla, díky čemu by vše lépe pochopila a mohla se stát takovou, jakou byla dřív, protože žádná fyziologická příčina ani medicínská logika v tom není. Charlotta se vymyká vědě. A přece dobře ví, že její stav má svou příčinu. Ač tu představu vyhání z mysli, nezapomněla, že poslední vůně, kterou cítila, byla vůně Nathana, jejího syna, když ho toho středečního večera ukládala ke spaní... Pamatuje si na to.

Spustila kolotoč nad postýlkou, doprovázený tichou hudbou, zapnula lampičku na komodě a teplem ze žárovky se rozpohybovalo stínítko z pestrobarevného

průsvitného papíru, roztančily se létající rybičky. Lampička vytvářela na stěnách živý obraz, animovaný mikrosvět, který se pozvolna otáčel a konejšil její miminko těsně před usnutím. Malý koukal všude kolem, smál se, nadšený z barev i zvuků. Charlotta ho foukáním lechtala na krčku, dělala puf, puf, puf. Jak hlasitě se smál!

Tak to bylo, když cítila svou poslední vůni.

Strašně ráda tiskla nos seshora k jeho hlavičce, fontanelu měl ještě měkkou, musela být opatrná. Velice jemně mu špičkou nosu přejížděla po drobném chmýří, které sotva vyrašilo. V osmi měsících měl Nathan hlavu ještě spíš holou. *Moje dítě lásky*. Charlotta vdechovala jeho odér, směs mastku, léčivé mastičky, vlhčených ubrousků a lehké vůně, kterou po sobě zanechávala toaletní voda, speciálně určená pro novorozence. Nanášela si pár kapek na prsty a něžně jimi hladila Nathana za ouškama. Zavřel oči a v reakci na doteky automaticky zvedl drobnou ramena. Voněl také mandlovým olejem, kterým ho na přebalovacím pultu ještě před uložením namasírovala. Věděla, že to miminka uklidňuje. I když Nathan byl naprosto klidné mimino, k uvolnění žádný olejíček ani nepotřeboval. Moc neplakal, rychle usínal. Spořádal toho hodně, to ano, neustále měl hlad a pořád se dožadoval svého. „Ty můj otesánku!“ dobírala si ho. Stehna i ručky měl pěkně baculaté. Nutno říct, že dokázal naráz vyzunknout celou lahev, dokonce i když Charlotta podlehla požadavkům jeho apetitu a zvýšila mu dávku. „Zkuste mu tu lahev sebrat!“ smála se.

PĚT VŮNÍ NAŠEHO PŘÍBĚHU

* * *

Ve čtvrtek ráno ničemu nerozuměla.

Nejdřív Julianův výkřik.

Pak rychlý příjezd hasičů a záchranky.

Kolik lidí se tísnilo v tom malém pokoji?

Nic nedávalo smysl.

Děsivé uniformy a černá bagančata uprostřed pastelových barev... Charlottu někdo odstrčil, někdo jiný jí zatarasil průchod. Přistoupila k ní mladá žena oblečená v tmavě modrém úboru a posadila ji na postel. „Věřte, děláme maximum...“ Co měla znamenat ta věta? A k čemu jsou tu ta nosítka?

Chystali se odnést Nathana.

„Nemáme žádné vysvětlení, prostě k tomu někdy dochází...“

Dochází k tomu? K čemu dochází?

K syndromu náhlého úmrtí kojenců.

Bez příčiny. Nevysvětlitelně.

Ne! Ne! To ne! Jen tohle ne, prosím, proboha vás prosím...

Všechno, co chcete, jen ne tohle!

A Charlotta se rozkřičela.

Nevyšla ale ani hláska.

Křičet! Musí křičet!

Zkusila to znovu. Hlasivky kmitaly, jasně v hrdle cítila jejich chvění. V plicích ale nebyl žádný vzduch... Žádný dech...

Ozval se jediný zvuk.

Zvuk, který vydalo její tělo hroutící se na koberec.

* * *